

LA CAMPANA DE GRACIA

Tribut de amiatat á la memoria del nostre amic.

LA REDACCIÓ.

ROBERT ROBERT.

Lley de humana naturalesa es lo naixe, y consecuencia natural lo morir.

Ningú ignora aquesta terrible sentència que pesa sobre tot lo qu' es, y de la que cap nat escapar li es possible.

No passa hora, instant, ni segon, sens que á nostra vista brollin una munió de exemples de sers que, vinguts á la vida, volan á la mort, ab rapidés tal, que bè pot dirse que cada pich de la péndula es lo ressò del últim badall d' una agonía.

Y no obstant de tots aquets exemples, de tan terrible postrimetat no se 'n pot donar compte nostre mesquina rahó, que en vá batalla un dia y altre dia en contínua y febrós ansia pera comprendre que ja may tornarà á ser, lo que allá en la eternitat una volta tant sols es..!

¡Tristas consideracions son aquestas que del fons del cor nos aixeca la racansa cada volta que se esclipsa á nostra vista un amich estimat, cada volta que baixa á la sepultura un de nostres benvolguts companys, cada volta que la dalla de la mort trenca algun dels estams que á la terra lligan á nostres germans y es aixó sens dupte, perque sentim sa terrible batsagada dins de lo més fondo de nostra ánima; pero pocas mes bruscas, pocas mes dolorosas com la que acabém de sufrir ab la mort de nostre may prou plorat *Robert Robert*.

¡ROBERT ROBERT!

¿No sabéu qui era? No 'l coneixíau? Ben cert estich de que sí; mes si per desgracia nostre aixís no fos, mentres que arriba lo dia, no lluny, en que ploma mes ben trempada que la nostra vos fassi sa estensa biografía, deixau que vos ne digam lo que nosaltres ne sabém.

***

Robert era fill de Barcelona.—En los anys primers de sa vida 's dedicá al ofici de argenter; pero encare no havia entrat en la juventut, quant ja sentint dintre de la seva ánima calcom de mes gran, se dedicá ab ardent afició al estudi. Lo que mes cautivá sa atenció fou la poesia y los seus llibres predilectes, los nostres poetas dramátichs, particularment, Tirso, Calderon, Moreto los que bè 's pot dir que sabia de cor, gracias á una memoria fidelíssima. ¡Y cosa estranya per cert! Ab tots y los seus grans coneixements de nostre teatro clássich, antich y modern, may havia pogut pagar tribut á Talía. Si alguna escena havia escrit be 's pot dir que no valia la pena. Ell ab son bon talent se ho coneixia y per só sens dupte may volgué arriscarse.

Quan cregué que tenia sa instrucció feta, ab lo cor plé de esperansa y buscant espay á sa imaginació, comprenent que en Barcelona la véu de la literatura era ofegada per lo acompassat bategar dels fusos y 'l continuat fueiteig de las llansadoras, marxá á Madrid creyent, ¡com molts altres! que en la vida del poeta tot son flors y violas, é ignorant que cada fulla de llover costa un any de la nostra existencia y que la gloria es precis regarla ab llágrimas de sanch, arrencadas del fons del cor.

¡Que d' amarguras passá! Fins éll se n' esgarrifava al recordarlas. Dessota la sarcástica rialla ab que narraba, de una manera arrobadora aquells anys de la seva vida de la que deya que no era vida, y que tant feya riure als seus oyents quants dolorosos recorts no se endivinaban.—¡Cuanta constancia! ¡Cuanta fé! ¡Quin valor!

Bastará dir que 's creya ditxós quan podia

cobrar un duro á cambi dels versos de alguna auca de redolins ó de algun romanso que 'ls cegos venian després á dos quartos; pero constant ab son proposit, seguia lo camí que s' habia marcat de ser home; y aixís anava augmentant son inmens caudal de coneixements y sobre tot, educant son esperit observador, una de las qualitats mes grans que tenia y que mes caracterisan las sevas obras.

Per fi després de mil peripecias y visicituds, conegut ja lo seu ingeni entre 'ls seus companys *lipendís*, nom ab que s' coneixian los pobres de levita que vivian mes de esperansa que de pa, entrá á formar en la colosal redacció del periódich demócrata *La Discussió* que fundá lo malaguanyat D. Nicolau M.ª Rivero y que bè es pot dir que fou la bandera del gran partit republicá d' Espanya.

Desde llavors, que Robert es conegut en lo mon literari y polítich. Las sevas *Resenyas de las cortis* son obras verdaderament notables y que arribaren á donar fama al citat periódich. Los homes mes grans de tots los partits tenian á honra 'l que 'n Robert se ocupes d' ells en las sevas revistas. Allí 's pot veurer ahont arribaba la seva exquisita observació. Ab una frase retrataba un home, ab pochi mots consignaba un notable episodi, ab una paraula deduhia una trascendental consecuencia, ó sorprenia un carácter.

En las columnas de *La Discussió* va fer una verdadera campanya y 'l premi de tants afanys no volguent deixarse seduhir per las afalagadoras promesas y eloquents exemples de atracció de la Unió liberal, fou ana á parar al Saladero y ser condemnat a presidi per son famos article *Jaque el rey*.

Son continuo treball, las privacions y dolensas morals y fisicas, comensaren á mermar sa salut y per consell dels metges y per fugir de la infame policia, retorná á sa estimada patria á principis de 1865.

Llavors lo coneguérem personalment. Comensava á desplegar-se lo moviment literari de la llengua catalana, y Robert que may havia escrit en catalá, deixá sentir la seva veu y prompte 's formá rotllo á son entorn. Per aquells dias se publicava lo famos *Tros de paper*, senmanari catalá, y Robert entrá en sa redacció podentse ben dis que 'n fou l' ánima.

Al propi temps que aixó feya, com que segons frase seva, *no podía viurer sens escriurer*, treballava per tots, ó casi bé tots los editors de Barcelona, y de sa ploma brollaban al piegat, col·leccions de cuentos, magníficas traduccions, conciensuts arreglos, páginas del diccionari catalá que publicavan los editors *Espasa* y sobre tot sos populars articles en lo *Gil Blas* que remetia desde aqui, constant propaganda de la idea republicana que estimaba ab tot lo cor.

Aixís lo temps, arriba la revolució de Setembre, no sens que avans sufrís desterro, estranyament y totas aquestas cosas que 'ls paternals governs monárquichs prodigan ab tanta espléndides als seus vasalls, y Robert publicá incontinent ab lo nostre estimat amich Joseph A. Clavé, *El Cohete* periódich revolucionari, escrit com ell sabia ferho, y que tenia per fi derribar tot lo que podia ser obstacle al anhelat plantejament del nostre somni: la republica democrática federal.

Com á premi á sa consecuencia y virtuts cívicas, la circumscripció de Manresa lo nombrá son diputat en las constituyents, ahont treballá al costat de tots nostres grans homes, sens deixar per aixó de escriurer diariament

publicant per aquells temps á mes de las correspondencias de tres periódichs, los articles que estampaba la Imprenta ab lo nom de Jadhíel, y 'ls famosos Cachivaches, La Espumadera de los sigles y altres,

Tan terrible fatiga no podia durar. Las màquinas mes fortas se gastan al esforç de un continuat us y nostre estimat amich no podia viurer sens rendir tribut á la humana ambició.

Una dolensa traidora comensá á minar aquella vida; insensiblement sas forsas anaren mermant, mermant, se ajegué després de llarch patir... y... un dia ¡trist dia per cert! Lo telégrafo anunciá á sos innombrables amichs que Robert havia mort!

¡Pobre amich nostre! Quan la fortuna per volta primera l'esguardaba ab rialla de esperansa! ¡Quan son ideal polítich social estava á punt de esser una realitat! Quan podia cambiar sa pobresa per un mitjá ben estar y reventarse de son delitós treballar la malehida mort trencá l' estam de sa vida y baixá á la fossa.

¡Pobre martir!

Perque Robert es un mártir. Mártir de aquesta grandiosa religió que se 'n diu Lo TREBALL, Religió que may morirá, religió que tot ho santifica perque te per base LA HUMANITAT.

Robert mor pobre!... Mòlt pobre!.. Robert deixa un fill... Germans del treball no vos dich res mes...

Si algú vos pregunta de que morí Robert Robert, responen de treballar.

Ciudadans espanyols: imitéu son exemple, los que desitjéu ser plorats y viure eternament en la memoria dels bons patricis.

E. V. V.

Com á mostra de las bellíssimas obras catalanas que 'ns ha deixat en Robert Robert, reproduhim aquestos dos quadros de costums, un en vers y l' altre en prosa, que al atzar prenem del celebrat periódich *«Lo tros de paper.»*

¡POBRE LLÁTZER!

Curt de vista, sens ulleras
y arrupit al vetllador,
trau la l'engua y clava tatxas
un sabater mort de son.

Nostramo fa mala cara,
y la bombeta, pitjor.

Es de nit, fa un fret que pela,
no passa un' ánima y plou.

En un plat de cou-dinar
hi há en remull un rosegó,
y entre mitj de las pastetas
trist, magre, aixelat y coix,
un pardal novell pidola
en continuo tremolor.

Ja deixa l' home 'l martell,
ja fa grunyir lo nyinyol,
ja estiriganya 'l cuyro,
ja agafa lo brunyidor,
atacona que atacona
solemment silenciós.

A sos peus hi tè un gibrell
plé de cendra y sense foch.
Entra 'l fret per las escletxas,
y ab lo fret va lo terror
de vent, xáfeh y llampechs
y terretremol de trons.

Nostramo se tira enrera,
baixa 'l cap y tors lo coll,
y deixa caure los brassos
que está que no pot fer l' ou.

Gira 'ls ulls á la porrona
esperante algun consol;
la porrona tota aixuta
li signa 'l cel ab lo broch;
mira en l' ayre y veu goteras,
y s' aixeca fent un bot.
«¡Seixanta anys de pega, (exclama)
»seixanta anys!» y ab lo puny clos
se venta tres cops al nas
no podent trobarse 'l front.
«¡Pega fou avants del part
»(murmura) y per ço sò bort;
»y pega en lo part també
»lo haber nascut set mesó,
»y pega després del part
»lo anar sempre á tomballóns,
»y no sent fill de ningú
»ser lo criat de tothom!
»Vint anys de fusell y ranxo
»en temps de *Napoleon*;
»deu anys de fam y fusell
»mentres va haberhi facció;
»ara, sigas miliciano;
»ara, já ho has sigut prou.
»Aqui caych, aqui m' aixeco,
»patint fret, patint calor,
»may he passat de posar
»mitjas sólas y talons!
»Y un gos pater que recullo
»¡ay fidelitat de gos!
»que se 'm menja la carn-d'olla
»l' endemá y 'm deixa sol!
»¡Si aixó no es pega ni may!
»No tinch foch, no tinch claror,
»no tinch ví, ni fills, ni pares....
»¡Vinga la corda del pou!»

Y tal dit, tal fet: l' agafa,
hi fa un llas escorrador,
la penja en un clau del sostre,
s' enfila en dos esglaons,
fica lo cap en la baga,
y repenjantsi de cop....,
se trenca 'l clau, ell va enterra
y 's fa un xiribech tant gros,
que deixantlo estabornit
ne raja la sach á doll.

Piula 'l pardal famolench,
y s' apaga 'l llum del tot,
cobrint de piadosas sombras
las miserables aflixions
de aquell sabater de pega...
¡imatge del Criador!

ROBERT ROBERT.

¡AY QUE HAN MORT UN NOY!

¡Reyna santíssima!... Afigúrinse que jo 'm sento per tot «¡han mort un noy! ¡han mort un noy...!»

Totas las pobres mares, ja poden pensar: ¡ay, si será 'l meu, que se l' han endut á tal banda y encara no ha tornat!; altres: ¡ay pobre de mí, que ja fa dugas horas que es fora de casa.... ¡Pot sé es lo meu!

Comensa una veu á preguntar.

—¡Quants anys tenia?

Y responen:

—Cinch anys.

Y aquí uns xisclets y uns alarits que trencavan lo cor; porque totas las mares de noys de cinch anys se miraban al mort com á propi, encara que tinguessin lo seu allí mateix bó y sá.

Amigo de Dèu, comensa un brujit, uns crits y un soroll... no hi ha res mes natural.

Un ángel de Dèu de cinch anys, que sens coneixel l' estava un veyent, blanch com un

glop de llet, ros com un fil d' or, ab unas galletas.... ¡ay pobret! ¡Donan tant gust quan un se 'ls veu ab aquells ullets tan aixerits, y grassonets que ab una gota d' oli se 'ls pot resseguir de cap á peus.... y ab aquell parlar mitj palpissot que 'ls escau tant!

—Y bé, cóm ha estat? ¡qui ha sigut la mala ánima?

Diu, res: hi ha hagut rahons ab los guardas del ví, que ni may que 'ls haguessim conegut; l' una paraula ha portat l' altra, los homens, que ja estan prou cremats porque no hi ha feyna, se las han tingudas tiessas, que si farás que si no farás; que tócam si gosas, en fi: que ells los han tirat pedras y 'ls dimonis dels guardas se hi han fet á tiros y veus aquí que 'l pobre noy....

—¡Ay! no parlis mes. ¡Ay fill meu del meu cor! ¡Ay murrís!... Miri, que aixó clama al cel.—Aixó no ha de acabar aixís. Aném, aném, corremhi tots....

Y ¿en vol de gent cap á cá la ciutat?

Pèl carré la gent: ¿ahónt aneu? ¿Que hi há?

—A cá la ciutat... Han mort un noy, cinch anys, filla; guapo, ros.... Aquets brétuls del vi.... aquets del portal! ¡mala fi fassin!

—¿Un noy han mort?

—Si, de cinch anys, ¡ángel de Deu!

—¡Malvinatje! Jo també vinch.

—Jo també.

—¿Un noy de cinch anys? Aném.

—¿Una pobre criatura? Anemhi tots.

Alló era un continuo pèl camí.

Arriba la gent á cá la ciutat, tota esparverada, tota plorosa, tota irritada, tota baladrejant.

Preguntan pèl noy, y los diuhen que no n' han vist cap. Preguntan pèl burot, y responen que no 'n saben res,

—¿Cóm no 'n saben res? Lo Diari ho porta.

—¡Ah, no ho saben? Tractan de taparho.

—¿Diu que no han vist cap noy? Aném al Hospital.

—Te rahó aquesta bona dona. Cap al Hospital... al Hospital... al Hospital....

—Diu que avuy han tancat lo corralet.

¿L' han tancat? ¿L' han tancat? ¿L' han tancat?

Y tothom:

—Han tancat lo corralet. ¡allí 'l tenen, anémlo á veurer!

Pèl camí:

—¡La pobre de sa mare! si molt convé no 'n tenia d' altre! Ja la planyo.

—Ay, jo també; consideri vosté quin tip de plorar s' está fent en aquesta hora.

—¿Plora? jo ho crech: si es impossible que tinga consol.

—¿No te consol? Ja me 'n faig cárrech. Ay, després la vull anar á veurer.

—Aqui diu una dona que la vol anar á veurer: senyal que la deu coneixer.

—Aqui hi ha una dona que coneix á la pobre mare de la criatura. ¡Pillos! ¡Ah, si jo manés! habia de fer un escarment que ja li asseguro que se 'n parlaria.... Pero no tingui por; lo deixarán fuir y no li farán res.

—Miri si se sap tot. Are diu una que á lo guarda que l' ha mort no li faran res y lo deixarán fuir....

Aixís, innocent y espontaneament, se vá escribint la historia del noy mort, se li crea una mare y 's deslliura al assassino, y tot component de bona fé aquesta crónica, se arriba al Hospital.

—¡Lo volém veurer! ¡Que 'ns ensenyin lo noy! ¡Que diguin ahont lo tenen!

—¿Quin noy?

—Lo que lo burot ha matat.—Al que li han

tirat tiros.—Al que han matat los del portal. ¡Un noy ros! Un noy de cinch anys! ¡Ángel de Dèu! ¡Aqui hi ha una amiga de la seva mare que 'l vol veurer! ¡Volém lo noy! ¡Lo noy! ¡Lo noy!!!

—¡¡Callin!!! Aquí no hi ha cap noy mort.

—¡Ay quina picardía! ¡Are 'ns el fan fonedís! ¡Donchs que obrin lo corralet!

—¡Si sempre ha estat obert! ¡Entréuhi!

—¡A bona hora! ¡L' han dut á un altra banda! ¡Qui sap ahont l' hauran enterrat! Ah! si jo fos home! ¡Ja s' acabarian aquets cófis y mófis!....

—Si hi hagués una dotzena de mares com jo....

—Aném, torném á cá la ciutat.

La gran munió de gent entraba cridant y gemegant,—¡Pobres mares! ¡pobres fills...!

Ara bé.

Barcelona ha donat un gran exemple de bons sentiments, interessantse cordialment per la desastrosa mort de un noy de cinch anys, que no ha nascut, y de la seva pobre mare, que per no separarse de son fill encara no existeix.

Lo mes trist es que sent tan verdader lo sentiment públich, no tingui rahó de ser per una futesa: per no haberhi un fet real en que fundarlo.

Mes la autoritat podria conciliarho tot, y porque jamay se pogués dir que habian estat en vá los arranques de entusiasme humanitari de que hem sigut testimonis, lo gobernador ó 'l general deurian agafar un noy, encara que fos venturé y ferlo fusellar per un guarda, en justa compensació als esforços fets anticipadament per venjarlo, consolar á la presunta mare y castigar al criminal, que aixís diuhen que han de acabar totas las comedias morals, y la comedia del noy mort no deuria ser menos que las altrás.

ROBERT ROBERT.

A LA MORT DE ROBERT ROBERT.

Quan lo temps ab s' alenada
S' enduga de tu 'l recort,
Y l' oblit dexi colgada
Ta freda fossa de pols,
Jo vindre, y al contemplarla
Escriurè trist lo teu nom,
per recordar als qu' oblidan
Que tot no hu borra la mort.

La patria avuy com te plora!
Las lletras n' están de dol,
Y com la patria y las lletras
Plora també lo meu cor.

Lo mon may pensa en lo dia
En que veu la llum lo noy,
Y en cambi 's recorda sempre
Del jorn que devalla al clot.

Quan lo temps ab s' alenada
S' enduga de tu 'l recort,
Damunt t' empolsada llosa
Jo hi vindrè á escriure ton nom.

C y B.

A LA MEMORIA

DEL ESCRITOR CATALÁ ROBERT ROBERT.

Ditxa, plaher, riquesa, pau, dolçura,
La joya y lo consol en lo descans,
Tot lo qu' anhela l' hom que vè á la vida
No ho conegueres tu ni un sol instant.

Si per atzar, del mon desenganyante,
Reyas veyent miseria en ton costat,
¡Quants á ta vista reyan imitante
Sens compendre lo trist de ton gosar!

Si ploravas, Robert, al contemplarne
Ta vida trevallada ab greus afanys,

¡Quants al véuret plorant també ploraven
Sens comprendre lo preu de ton plorar!

Ta curta vida n' ha passat lleujera
Com l' estel qu' errant crusa per l' espay,
Y en la fossa hont la pau, per fi, has trobada
Lo desconsol l' amich hi trobará..

Descansi 'l cos, ja que en nosaltres nia
Ton esperit: descansi 'l cos en pau.
Tu plorarás ab los qui per tu plorin
Al recordar ta mort, desconsolats.

F. M. P.

A LA MEMORIA DE ROBERT ROBERT.

Mil vegadas, de la vida
al mitj, bell mitj del camí,
cansat de la caminada,
desesperat de sufrir,
me seya dessota un arbre
fresch, agradable, florit
y allí hi passava las horas,
la vida trobanti allí.

Arbre sant que n' estenias
ton fullam atapahit,
sens que 'l sol ab sas miradas
de foch ardorós y viu
pogués jamay traspasarne
aquell dosser tan gentil,
ni ab l' aygua sèva la pluja
ni ab sa rosada la nit;

Arbre estimat que donavas
al viandant tos fruits rics,
sens jamay escatimarlos,
sens coneixe hivern ni istiu:
que en ta soca venerada
tothom deixava agraht
lo nom grabat per recort
y un abrás y un dols sospir;

¡Ay hont ets, que are no 't trobo
al mitj, bell mitj del camí?...
La tempestat và arrencarte?...
La desgracia 't va marcir?...
En terra 't miro seas fullas...
Si 'l viandant, com ahí
no ve á gosar de ta sombra
ni tos fruits ve a assaborir,
De tos bons amichs las llágrimas
te durán com sobre un riu
no cap al mar ahont s' olvida,
pèl mon mostrante agrahts!

J. R. R.

EN LA MORT D' EN ROBERT ROBERT.

SONET.

Nasquè: y avesat sols en sa infantesa
á riure, com sol fer tota quitxalla,
mentres visqué, de sos companys la rialla
de los seus llabis va portar suspesa.

Jamay de son fibló va sorti il-lesa
ni la moderna etat ni l' antigualla
y queyan sas paraulas com metralla
pera ferir la humana mesquinesa.

Mes tot morí: de la riallera boca
moriren los dictats festius y sabis:
va l' Alegria ab endolat mantell.

Contraria sort en ben poch temps nos toca!
Ahir, somriure quan obria 'ls llabis.
Avuy abaixá 'i cap, plorar per ell.

BLAY.

BATALLARAS

La CAMPANA no pot avuy tocar á festa.
La CAMPANA avuy ha de tocar á morts.

Olvidar al amich, olvidar al escriptor ilus-
tre, olvidar al polítich conseqüent, olvidar al
home que mes viu recort ha deixat en la nos-
tra ánima, fora una ingratitude, que no com-
terém, que no podriam cometre, sens esperi-
mentar en nostra conciencia lo fibló del re-
mordiment.

Robert Robert, no havia desdenyat escriu-
re en nostre humil periódich.

Encare que altres treballs particularment
reclamavan la sèva atenció, molts foren los
fruits de son peregrí ingeni que deixá escam-
pats en las columnas de la CAMPANA, fruits
que coneixerian al moment nostres lectors si
passavan los ulls per la colecció.

Las obras de 'n Robert, no 's confonian ab
cap mes.

Sempre recordarém nosaltres las bonas es-
tonas que haviam passat al costat de nostre
amich.

De paraula fácil, de carácter agradable,
de cor angelical, tenia per cada cas un quèn-
to, per cada expressió un xiste, per cada pa-
raula una gala de ingeni.

En Robert Robert era un gran escriptor;
pero cap obra ha deixat que valgui tant com
una d' inédita que 'n tenia, obra que per des-
gracia no pot alcansar la immortalitat.

Aquesta obra ha mort ab ell, porque era *ell*
mateix.

No era en Robert Robert d' aquells escrip-
tors que buscan y rebuscan las ideas y pulei-
xen y repuleixen lo llenguatge.

A n' ell l' hi bastava voler escriure, y es-
cribia.

La gracia, la sal, la frescura sortian d' ell
com surt l' aygua pura de una font cristalina.

Y al escriure, mantenía al mateix temps
agradable conversa ab sos amichs, se feya
cárrech de lo que l' hi deyan, y dava mostra
de possehir una atenció tant admirable, que 'l
véure'l escriuixia.

En la sèva imaginació tot lo que veyá l' hi
quedava grabat, ab una exactitut, semblant á
la de la máquina fotogràfica.

Pero en ella s' hi grabava ab vida, movi-
ment y de un modo inestinguible.

Sentir contar escenas de la sèva vida de
noy, valia tant com llegir l' obra del mes ce-
lebrat ingeni, y sentir la véu del mes inspi-
rat actor.

En Robert Robert tenia un' alta virtut, y
era la conseqüencia política.

Desde sos primers anys havia sigut repu-
blicá, y avans que fer traició á sa conciencia
preferia la miseria y algunas vegadas la fam.

En un país en que la ploma dona menos que
qualsevol eyna de treball, si no es reputada ja
ó no 's vol vendre als halagos de quatre mi-
serables esplotadors del país; y en una época
en que encare donava menos que en los nos-
tres temps, en Robert en colaboració d' altres
ilustres escriptors, escribia á Madrid un pe-
riódich, titolat «*La voz del pueblo*.»

En 1856 foren á trobarlo porque donès son
apoyo al cop d' Estat que matá la llibertat
conquistada en 1854. Se l' hi anavan á fer
grans oferiments, que ell retxassá ab indig-
nació, y aixó que l' entronisament de l' Unió
lliberal significava la mort de son periódich, y
la mort de son periódich era lo mateix per ell
que la miseria.

Pero com per en Robert no hi havia altra
véu que la conciencia, y com que era per ell
mes agradable deixar á n' aquesta satisfeta,
que satisfacer los apetits materials, preferí la
miseria á una abdicació.

En la primera era gran; en la segona hau-
ria sigut un home com molts altres ne corran.

Un xiste de Robert, lo que entre las llá-
grimas nos ve á la memoria.

Parlavan un dia dels famosos salts de 'n
Leotart.

—Es admirable deyan. Alló no es saltar, es
volar, es torce las lleys de la naturalesa.

—Lo que fá en Leotart no es rés, en com-
paració de lo que jo hi fet.

—¿Es gimnasta vosté?

—No senyor. Soch escriptor. Escriptor que
hi saltat del dilluns al dijous no mes que ab
un esmorsar y del dijous al dilluns ab un di-
nar no més. Y no una sino cent vegadas. ¡Que
vinga en Leotart á ferho!

Lo mes trist per un home que ha consagrat
sos esforços á una idea, es morir aixís que
aquesta s' aixeca triunfant.

¡Pobre Robert!

Ell que ab sa fina sátira matá la monarquía
estrangera. Ell que desde son popular *Gil Blas*
y son acreditat *Cohete*, convertia la política ra-
dical en una mascarada ridícula, no visqué
mes que alguns dias, després de la mort d'
aquella institució liliputiense, alguns dias que
apenas l' hi bastaren pera veure en sa agonía
lo triunfo esplendent de la República.

Hasta en aixó havia de ser desgraciat.

Hasta en aixó havia de semblar gran, en
sa mateixa desgracia!

Los qui diuen que per un catalá es impos-
sible manejar com se requereix la llengua de
Cervantes, véjin las obras que 'ns deixa en
Robert Robert.

Pochs escriptors avuy dia podrán envanei-
xe's de possehir tant bè l' idioma.

En vá vindrán los uns, omplint sos escrits
de paraulas y giros clássichs anticuats: aixó
significa un esfors, é indica tot lo mes una
memoria bastant desenvolada.

En Robert es clássich també; pero ho es es-
pontáneament, y no vá á buscar en temps que
ja han passat lo que recullirne pot en los temps
que are corrém.

Lo llenguatge de 'n Robert es modern, com
es modern son modo de dir; pero un y altre
son tant espontáneament escullits, que sepa-
rantse diametralment dels *clássichs de garbell*,
á tots los aventatja.

Una reunió celebrada dias endarrera en lo
Saló del Odeon, á la qual hi assistí un gran
número d' amichs del celebrat escriptor acor-
dá tributar un obsequi á sa memoria.

La CAMPANA s' adhereix de tot lo cor al pen-
sament.

Hi ha que fer constar que un dels concur-
rents, lo ciudatá Mimó, director de un acredi-
tat collegi, s' oferí á costejar la educació en
calitat de pensionista del fill del infortunat
Robert, fins y á tant que haja rebut lo grau
de batxiller.

No tenim paraulas bastants per encomiar
semblant rasgo de noble desprendiment y de
amistat verdadera.

Hi ha que advertir que 'l ciudatá Mimó no
coneixia á n' en Robert personalment; y que
sols per lo molt que l' hi agradavan las obras
assistí a la reunió indicada.

Nostres lectors nos dispensarán, si avuy la
CAMPANA se separa de son objecte.

Pero ¿no 'ns han de dispensar, tractantse de
consagrar un recort á un home estimat de
tothom, y que al mateix temps que honra al
partit republicá federal, es una gloria de Cata-
lunya y d' Espanya entera?

En lo número vinent, si som vius, dona-
rém contestació á las molts cartas que hem
rebut, é insertarém las solucions á las xaradas
y endavinalla del número anterior.

I. Lopez, editor, Rambla, 20.

Imp. de la V. y F. de Gaspar, Ataulfo, 14.